

KØN I BØRNEHAVEN

– en casesamling

Iben Elise Larsen
Kira Saabye Christensen,
Karen Prins,
Signe Hvid Thingstrup
& Christian Aabro

Køn i børnehaven – en casesamling

Køn er et tema, der er begyndt at fylde mere, end det har gjort tidligere, både i samfundet generelt, og også hvad angår at varetage pædagogisk arbejde i dagtilbud. Fx er køn nu skrevet ind i Den Styrkede Pædagogiske Læreplan som noget, alle institutioner og pædagoger skal forholde sig til. Samtidig er køn i den seneste reform af pædagoguddannelsen også blevet en del af pensum for de pædagogstuderende.

Når køn sættes på dagsordenen, er det blandt andet fordi forskning viser, at professionelles kategoriseringer af børn, på baggrunde af sociale kategorier som fx køn, etnicitet, social klasse (baggrund), alder mv., nemt kan føre til u hensigtsmæssige forskelssætninger og ulige deltagelsesmuligheder for børn. Det skyldes, at forståelser af køn ofte indgår på selvfølgelige og implicite måder i vores hverdagsliv og samspil. Imidlertid viser forskning også, at pædagoger igennem en refleksiv tilgang til køn kan være med til at udvide børns deltagelses- og udfoldelsesmuligheder.

Denne casesamling skal ses som en invitation til at tænke over, hvornår der i pædagogisk arbejde anvendes køns kategorier, der forhindrer lige deltagelsesmuligheder, men også hvordan man kan styrke det, vi kalder en kønsrefleksiv praksis. Igennem forskellige cases inviteres I indenfor i fire børnehaver, hvor pædagoger på forskellige måder forholder sig til og arbejder med temaet køn. Mere præcist vil I blive præsenteret for otte cases, der hver repræsenterer nogle af de udfordringer, diskussioner og erkendelser, som viser sig i den pædagogiske praksis i forbindelse med spørgsmål om køn i børnehaver.

Eksemplerne, som de otte cases er bygget op omkring, stammer fra fire børnehaver der alle har været involveret i forskningsprojektet 'Køn i børnehaven', et projekt hvor vi igennem observationer af og interviews med pædagoger og børn har interesseret os for, hvordan forståelser af køn kommer til udtryk i børnehavers indretning og materialer, i samspillet mellem børn og voksne, og i børns indbyrdes lege og relationer. I forlængelse af dette har vi været optaget af, hvordan pædagoger kan arbejde kønsreflekteret på måder, der understøtter børns deltagelsesmuligheder og deres forskellige muligheder for at være børn uanset køn. Vores undersøgelse skal således ses som et forskningsmæssigt bidrag, der udforsker, hvordan voksne, børn og materialitet spiller sammen i konstruktioner af køn i daginstitutionen, og ikke mindst, hvilke betydninger disse konstruktioner kan have for børns lege, fællesskaber, positioner og deltagelsesmuligheder. Man kan læse mere om forskningsprojektets resultater i forskningsrapporten 'Køn i børnehaven – en forskningsrapport (Christensen et al., 2023).

De i alt otte cases er skrevet på baggrund af konkrete situationer i institutionerne, sådan som vi oplevede dem som forskere, samtidig med at de også er udvalgt, fordi de repræsenterer forskellige gennemgående tendenser i vores materiale. Casene fungerer i vores øjne som eksempler på, hvordan kønsforståelser udtrykkes, skabes, reproduceres, brydes, udvides og transformeres indenfor rammen af en børnehave. Samtidig er det dog vigtigt at pointere, at casene ikke skal læses som udtryk for, at arbejdet med køn altid er vanskeligt. Vi har nemlig især valgt cases, der afspejler udfordringerne og dilemmaerne i arbejdet med køn, fordi vi mener, det især kan være frugtbart at diskutere situationer, hvor køn bliver sat på spidsen, og hvor man kan blive i tvivl om, hvad der er mest hensigtsmæssigt at gøre.

Der skal i den forbindelse lyde en stor tak til alle pædagoger i de fire institutioner. Vi er meget taknemmelige for, at I ville lukke os ind i jeres praksis på så venlig og nysgerrig en måde, og at I har været villige til at lade jer 'forstyrre' pædagogisk, på trods af en nogle gange ret overvældende travlhed i hverdagen. Det har været en fornøjelse at dele refleksioner, problemstillinger og viden med jer og ikke mindst observere jeres engagerede arbejde med at give alle børn en god, sjov og tryk hverdag.

Herudover skal lyde en tak til pædagogerne Lotte Falck og Trine Boel Nielsen, som har ydet sparring i forbindelse med udarbejdelsen af denne casesamling.

Hver case er forsynet med en række arbejdsspørgsmål med det formål at understøtte refleksionerne over den enkelte case. Vi håber, at de vil inspirere til diskussion og refleksion i det løbende arbejde med at etablere og justere en kønsreflekteret pædagogisk praksis.

Rigtig god fornøjelse!

Iben Elise Larsen, Kira Saabye Christensen, Karen Prins, Signe Hvid Thingstrup og Christian Aabro

Københavns Professionshøjskole, August 2023

OVERSIGT

Case 1: Bakugan og Funny Kitten	4
Case 2: ”Vi hader prinsesser”	5
Case 3: Personalemødet	6
Case 4: ”Men ville du ikke lege med biler?””	7
Case 5: Nye pladser	8
Case 6: Sommerfuglen	9
Case 7: ”Vi leger ikke med piger”	10
Case 8: Op ad bakke	11

Forskningsprojektet og casesamlingen er udarbejdet af projektleder, lektor, forsker og ph.d. Kira Saabye Christensen; lektor, forsker og ph.d. Karen Prins; lektor, forsker og ph.d. Signe Hvid Thingstrup; lektor, forsker og ph.d. Christian Aabro samt adjunkt Iben Elise Larsen, ansat på pædagoguddannelsen på Københavns Professionshøjskole, Campus Carlsberg. Projektet har modtaget økonomisk støtte fra BUPL.

CASE 1: Bakugan og Funny Kitten

Det er eftermiddag i børnehaven Evigglad. Pædagogerne THOMAS og MAJ står i en solstråle på legepladsen og taler om børnenes legerelationer. ”Se nu Smilla og Sofia”, siger MAJ, mens hun peger over på de to piger, der flere gange har forsøgt at komme med i Oliver, Khalil og Victors Bakugan-leg. ”Skal man egentlig vide en masse om Bakugan for at kunne lege med?”, spørger MAJ undrende. THOMAS svarer med et grin ”jeg har i hvert fald problemer, når de leger Funny Kitten. Der kan jeg ikke følge med”. MAJ lyder nærmest overrasket ”men er de der legeuniverser så ikke ret ekskluderende?” THOMAS fortæller om en episode, hvor han kunne tale med om Fortnite og Skins. ”Den viden gav mig helt klart adgang”. MAJ konkluderer ”så faktisk handler det om at give børnene nogle flere fælles legerreferencer”. THOMAS indvender ”ej det handler altså også om, at pigerne trækker sig, hvis legen bliver for vild. Når drenghierarkiet går i gang, så trækker de sig. Så tør de ikke være med”. MAJ skal lige til at svare, da hun i stedet må hen i sandkassen og hjælpe nogle børn med at håndtere en konflikt. Hun kigger efterfølgende efter THOMAS og ser, at han er i gang med at sætte nogle Mooncars ind i skuret. Hun går over til ham og siger, at hun ikke kan genkende det med, at pigerne trækker sig. Hun henviser til nogle af de lige så vilde lege, de voksne nogle gange sætter i gang. ”Hvor drenge og piger jo sagtens kan lege på kryds og tværs”. ”Jo, jo, men du må også indrømme, at lige så snart der er fri leg, så droner drengene ud til monstertruckene og pigerne ind i dukkekrogen”. THOMAS fortsætter og minder hende om dengang, hvor pigerne pyntede drengenes krigsskibe med blomster. ”Der er bare forskel”, konstaterer han. Det får MAJ til at tænke på dengang, hvor de voksne fjernede alt prinsessetøjet, så der kun var dyreudklædning tilbage. Legen gik helt i stå, indtil to piger fandt på, at de kunne være en pige-tiger og en pige-løve. Har THOMAS alligevel ret?

Senere, da det sidste barn er blevet hentet, går MAJ i gang med at rydde op. Hun kan ikke lade være med at tænke videre over, om de i børnehaven er gode nok til at invitere børnene til forskellige lege. Inden hun slukker lyset, samler hun nogle biler op fra gulvet og smider dem over i bilhjørnet. Et par bøger ligger på bordet, hun bladrer lidt i den ene om en fin lille pige, der møder en meget vild dreng. ”Det er bare løgn”, udbryder hun, mens hun tænker på nogle af de sange, de plejer at synge ’Se min kjole’ og ’Lille frække Frederik’. Hun stiller bøgerne på plads og slukker lyset. Da hun cykler hjemad, beslutter hun sig for at tage det op med de andre pædagoger i morgen.

Arbejdsspørgsmål:

Hvilke forståelser af køn er på spil i casen?

Hvorfor tror I, at de lege, som børn selv vælger, ofte er meget kønsopdelte?

I hvor høj grad tænker I, at børns legeuniverser understøttes af bestemte typer af legetøj? Og hvordan får det betydning for, hvem der kan være med?

Hvad tænker I om det legetøj, I tilbyder børnene – fx de bøger, de har til rådighed?

CASE 2: "Vi hader prinsesser"

Det er tidlig formiddag i børnehaven Tjulahop, og da Viggo ser pædagogen LASSE i garderoben, peger han straks ned på sine nye lilla gummisko. *"De er godt nok flotte"*, kvitterer LASSE og giver ham en highfive. Viggos far skynder sig at sige *"ja, han insisterede jo på, at de skulle være lilla"*. *"Det kan jeg da godt forstå"*, siger LASSE henvendt til Viggo, mens han samtidig kommer i tanker om episoder, hvor nogle af drengene drillede andre drenge med, at de havde lyserødt på tøjet. *"Siger du farvel til far"*. Viggo giver far et kram og går med ind på stuen. *"VIIIIGOOO"*, kalder Emil ovre fra pudehjørnet, hvor han, Jasmin og Liva er i gang med en dyreleg. De har taget alle gummidyrene ned fra hylden og leger, at dyrene løber om kap. Viggo finder en panter, der kan løbe rigtig stærkt. Ovre i dukkekrogen kan man høre Tilde sige til Ella, at moren kun skal have et tyndt stykke kage, for ellers bliver hun tyk. På gulvet er Hassan, Loui og Laurits i gang med at bygge togbane af Plus-Plussere, mens de råber *"skynd dig, skynd dig. Zombierne kommer"*. En lille gruppe børn har ikke rigtigt fået gang i en leg, og pædagogen DORTE spørger, om de ikke kunne tænke sig at tegne. Det vil de gerne, og de sætter sig straks op til bordet, hvor der ligger nogle kopiark i en plastiklomme. *"AD"*, siger Frederik, da han opdager, at motivet er prinsesser. Anton gentager *"ad"*. Frederik fortsætter *"hun er grim"*. Han forsøger at få prinsessemotivet ud af plastiklommen med en blyant, så han undgår at røre ved det. *"Ej, en til, hvorfor er der kun de her grimme"*, råber han til DORTE. Sebastian siger også *"ad, det er en pige"*. *"Ad" råber Frederik endnu højere "det er Elsa, hun er grim ik"*, han kigger over på Sebastian, der svarer *"jo, hun er megagrim"*. Frederik tager papiret og krøller det sammen, mens Anton er i gang med at rive en anden prinsessekopi midtover. *"Hey hey hey"*, siger DORTE, der skynder sig tilbage *"hvorfor ødelægger I dem?"* *"Fordi vi hader prinsesser"*, siger de i munden på hinanden. *"Nå nå"*, siger DORTE *"hvad vil I så have?"* *"Jeg vil have en ulv"*. *"Den er også sej, Sebastian"*, siger hun. *"Og jeg vil have en der skyder"*, råber Frederik, *"vil du også det Anton?"*, spørger DORTE. *"JA!"*, svarer han *"den der er monsterfarlig"*. Der falder ro på drengene, og de farvelægger kopiarkene. DORTE skal til at hente rugbrødshapsere, og mens hun går ud efter vognen, spekulerer hun over, hvor den vrede mod prinsesser og andet lyserødt mon kommer fra, og hvad den handler om.

Arbejdsspørgsmål:

Hvilke forståelser af køn er på spil i casen?

Hvordan fortolker I, det drengene siger om prinsesser og piger?

Hvordan ville I handle i relation til sådan en situation, og hvad ville I være optaget af at undersøge nærmere?

Hvordan kan man udvide børnenes forståelser af, hvilke kvaliteter der knytter sig til fx zombier, ulve og prinsesser, og hvem der kan være hvilke roller?

CASE 3: Personalemødet

I Børnehaven Solsikken er der personalemøde. De er nået til punktet, der handler om køn. Pædagogen LOUISE, der har været i huset i 4 år, har en sag, hun gerne vil drøfte. Hun er glad for sit arbejde, og det betyder noget for hende at møde både børn, forældre og kolleger anerkendende og inkluderende. På det seneste har hun dog følt sig udfordret af forældrene til barnet Bor, der biologisk set er født som pige, og som går på hendes stue. LOUISE tager nu ordet og giver udtryk for, at hun er frustreret. Hun fortæller om en episode, hvor Bors mor irettesatte hende, fordi hun havde kaldt Bor for en pige. *"Hun ville jo have, at jeg skulle tiltale Bor som 'den'! Jeg ved jo godt, de har det sådan, og det kan jeg måske godt forstå, men jeg kan simpelthen ikke vænne mig til det".* "Ja", afbryder SOFIE, der arbejder på samme stue *"jeg synes også, det er svært, for en 'den' er jo en ting"*. LOUISE fortsætter *"Jeg er simpelthen blevet så bange for at sige eller gøre noget forkert med Bor, at jeg trækker mig. Jeg slår mig på det, jeg forstår det ikke"*. Pædagogen MORTEN fra nabostuen bryder ind og fortæller om en episode, han oplevede på legepladsen, hvor nogle af børnene kaldte Bor en pige. *"Og Bor var ligeglad. Så måske er problemet ikke så stort?"* En fjerde pædagog, MERETE, siger: *"Jo, jo, men nu er biologi jo ikke en holdning. Altså, jeg mener, rent fysisk har drenge en tissemand, og piger en tissekone"*. MORTEN siger, at han synes, det må handle om at være nysgerrige på forældrenes perspektiv. Som han siger: *"Vi skal turde at være nysgerrige"*. Samtidig bliver LOUISE mere og mere frustreret. Hun hæver stemmen og siger: *"Jamen det er jo det. Det er skidesvært at tale med forældrene, svært fordi jeg nok bare ikke forstår det. Ej, der dumpede jeg i igen. Jeg synes, det er supermærkeligt at kalde et barn for 'den'. Men samtidig føler jeg mig så fordomsfuld. Vi skal jo ikke putte børn i kasser. Sådan har jeg bare ikke lyst til at være"*. SOFIE tager over. *"Alt er bare blevet så svært med den her krænkeskultur. Og hvis man spørger ind, bliver det bare endnu værre. Man kan ligesom ikke vide det. Hvornår hjælper vi, hvornår krænker vi? Det er fanme svært"*. LOUISE, der er kommet sig lidt, fortsætter: *"Det er også bare, fordi Bor er jo i skolegruppen. Hvad så når Bor skal i skole, skal 400 elever så lære at sige 'den'. Det går da ikke, Bor bliver da drillet så."* MORTEN prøver igen og siger, at han også bliver forvirret, men at det jo også handler om at give plads til, at børn må være lige dem, de har lyst til at være. *"Og det der med børnenes spor, at se det i børnenes perspektiv, alt det, der står på vores hjemmeside, altså det skal vi jo kunne, ikke?"* LÆRKE siger: *"Men er det barnets perspektiv – eller forældrenes?"* LOUISE synes stadig det er svært. Lederen ser på uret og siger: *"Tiden løber desværre. Vi bliver nødt til at parkere den her"* og minder om de resterende punkter på dagsordenen. Hun lover at sætte punktet på igen til næste personalemøde.

Arbejdsspørgsmål:

Hvad tænker I kan være forældrenes motiv, når de vil have sig frabedt, at Bor bliver placeret i kategorien 'pige'?

Hvordan forholder I jer til brug af andre pronominer end han og hun?

Bliver I bekymret for, hvordan de andre børn fortolker og forholder sig til Bor?

Hvad tænker I kunne være en tilgang i forhold til Bor og Bors forældre?

CASE 4: "Men ville du ikke lege med biler?"

Seks børn, tre drenge og tre piger, sidder ved et bord sammen med pædagogen GITTE. De er lige blevet færdige med at spise formiddagsmad. To af drengene rejser sig og løber over og tager dragekostumer på, hvorefter de løber over på madrassen og udstøder farlige lyde til hinanden. GITTE råber: *"Drenge, ikke så vildt, så må I gå udenfor."*

Hun spørger de børn, der stadig ikke har rejst sig, hvad de kunne tænke sig at lave. Den sidste dreng siger *"jeg vil gerne lege med biler"*. Han rejser sig og løber over på biltæppet og tager en kasse med biler ud af reolen. Pædagogen siger: *"Hvad vil I lege, piger? Skal vi spille et spil?"* De nikker alle tre. Drengen med bilerne hører det og rejser sig, mens han siger ja. *"Men ville du ikke lege med biler?"*, spørger hun. Drengen fortsætter med sin billeg, og GITTE går i gang med at spille brætspil med de tre piger. Da de er færdige, henter hun et nyt spil. *"Skal vi spille billedlotteri?"* De to drenge i dinodragterne kommer over for at være med. GITTE siger: *"Jeg henter et spil til jer. Ved I hvad, drenge, I kan sætte jer ned i den anden ende"*. Hun henter et spil. *"Det er et spil, de selv kan finde ud af"*, siger hun smilende til medhjælperen, som lige er kommet ind i rummet. Et par af pigerne forlader billedlotteriet og går ned og ser på drengenes spil. *"I kan ikke være med"*, siger drengene. *"Man kan kun være to"*. *"Kom"*, siger GITTE, mens hun klapper på stolene ved siden af sig, hvor hun vil have pigerne til at sidde.

Arbejdsspørgsmål:

Hvilke forståelser af køn er til stede i casen, og hvordan kommer forventninger til køn frem?

Hvad tænker I de forskellige forventninger til henholdsvis drenge og piger betyder for børnenes forståelse af, hvem de er?

Og hvad betyder det for børnenes muligheder for at lege på tværs af køn?

Hvad kunne I gøre, hvis I gerne vil understøtte, at børn leger sammen på tværs af køn?

CASE 5: Nye pladser

Pigerne Rahmo og Safira går rundt på stuen med hver sin Barbie og kalder på hinandens dukke. "Barbie", "Barbie", "Barbie", lyder det skiftevis fra den ene til den anden. De finder over i sofaen, og Safira laver grædelyd, mens hun vugger dukken i armene og fortæller Rahmo, at hendes baby græder. Nu græder begge Barbier, og pigerne laver trøstelyde. Efter nogen tid tager de fat i dukkernes hår og svinger dem rundt. Det gælder nu om at svinge dem så tæt på hinanden, det overhovedet kan lade sig gøre, uden at de rammer hinanden. De pjatter og snurrer rundt "Barbie", "Barbie", "Barbie". Hurtigere og hurtigere, mens de bevæger sig rundt mellem de andre børn på stuen.

TANJA og HELLE, der begge er pædagoger, står og planlægger, hvilke børn der skal være inde med TANJA, og hvem der skal være ude med HELLE efter frokost. Regnestykket er lige ved at gå op, da TANJA afbryder "men så vil Toke være den eneste dreng. Så har han ingen at lege med". HELLE foreslår, at Holger kan gå med ind, men kommer i tanke om, at både han, Andreas og Amir hentes tidligt. "Så får du mange flere børn end mig", siger hun. De snakker om, at de ikke kan skille pigerne. "Nej, den køber de ikke", siger de, mens de sender hinanden indforståede blikke. De bliver enige om at vente og se, hvad der er brug for efter maden. "For resten", siger HELLE "så skal vi også huske nye pladser til frokost. Hvad med om vi sætter Rahmo mellem Noah og Mohammed og så Safira mellem Esben og Alex. Jeg tænker, at det giver mere madro." "God ide", svarer TANJA og stiller sig i døren ud til legepladsen og råber, at der er frokost, og at man skal vaske hænder først. HELLE råber til en flok drenge, der løber ind på stuen: "Hey, I har vist ikke vasket hænderne grundigt nok, løb ud til pigerne og vask dem ordentligt". Da alle efterhånden er inde på stuen, fortæller HELLE og TANJA, at der er nye pladser. Flere af børnene konstaterer, at de skal sidde, hvor de plejer, og sætter sig. Rahmo sætter sig tøvende det nye sted. Safira går over til sin nye plads og siger: "Jeg vil altså ikke sidde ved siden af en dreng".

Arbejdsspørgsmål:

Hvordan er køn på spil i casen, og hvilke forventninger til køn kommer frem?

Hvorfor bliver Tanja bekymret for Toke?

Hvad tænker I om, at pigerne bliver brugt til at skille drenge ad, så de ikke skaber uro?

Hvilke overvejelser spiller typisk ind, når I arrangerer bordplan og placerer børnene i grupper?

CASE 6: Sommerfuglen

"Hvis I stiller jer i kø herovre, så skal jeg nok male på jer alle sammen", råber SIMON, der er pædagog i Græshoppen. Han har taget et bord med ud og lægger nu et spejl og ansigtsmaling klar. Børnene løber over og forsøger at komme så langt frem i køen som muligt. "Ej ikke noget med at springe over. Jeg skal nok nå jer alle sammen". "Nå Karla, du er først, du var hurtig hva'. Hvad vil du ha'?" Karla vælger at få malet en sommerfugl hen over kinderne. "Halli halløj, hvor ser du godt ud", råber BENTE, der også er pædagog. "Næste" siger SIMON, og Ezra sætter sig i stolen. Hun bestiller hjertekinder, hjertepande og hjertehage. SIMON går i gang, og igen roser han og Bente det flotte resultat. Sådan går det slag i slag, indtil køen er slut, og SIMON har malet mindst 10 ansigter med sommerfugle, regnbuer, ponyer, og hjerter. Da de spiser frokost, og de sidder med deres farverige ansigter, går det op for ham, at det kun er pigerne, der har fået ansigtsmaling. Han beslutter sig for at give de børn, der endnu ikke har fået malet ansigter, muligheden efter frokost. SIMON bærer igen bordet ud, lægger spejlet og gør malingen klar. "Hva' så drenge, skal I være Spiderman, Superman, Batman, Actionman eller Vandmand?", griner han. Der kommer nogle drenge og stiller sig i kø. Theo er først og vælger at blive malet som Batman. SIMON siger, han ser supersej ud, og BENTE supplerer "så sej". SIMON er nået til den sidste i rækken og er efterhånden blevet god til Batman- masken. "Hva' så William, skal du også være Batman?" William ryster på hovedet og peger på sommerfuglen. William får malet en flot sommerfugl i ansigtet, og SIMON siger, den ser sej ud, hvortil William svarer "er den ikke flot?" SIMON skynder sig at svare "jo megaflot", mens BENTE råber "wow, du ser sej ud, William".

På vej hjem fra arbejde sidder episoden stadig fast i SIMONs bevidsthed. Han prøver at finde ud af, hvad der skete. Hvorfor lagde han ikke mærke til, at det udelukkende var pigerne, der ville have ansigtsmaling i første omgang? Måske ville nogle af dem også have været Batman, ligesom William ville være sommerfugl? Han står af bussen, mens flere spørgsmål presser sig på. Hvorfor kan drengene ikke få lov til at være flotte og pigerne seje?

Arbejdsspørgsmål:

Hvordan er køn på spil i casen, og hvilke forventninger til køn kommer frem?

Kan I genkende situationerne fra jeres egen hverdag?

Hvad ville I gøre for at give børnene flere valgmuligheder?

Skal vi styre mere eller mindre?

CASE 7: "Vi leger ikke med piger"

Pædagogen THEA snakker med børnene Carl og Svend om, hvad de bedst kan lide at lege. Svend siger: *"Carl kan godt lide pigelege, ik' Carl?" "Hvad er pigelege?"*, spørger THEA. *"Det ved jeg ik' spørg ham"*. Svend peger på Carl, som siger: *"Det er sådan far mor og børn"*. THEA spørger, om det er den leg, han leger med Astrid. Han nikker. *"Han kan også godt lide pigefarver"*, siger Svend og kigger opmærksomt på THEA, der siger *"kan du ikke også li' pigefarver, Svend?" "Nej ik' mig, det kan jeg ikke. Det er Carl. Jeg kan kun li' drengefarver." "Hvad er drengefarver?"*, driller THEA. Svend svarer *"ej det ved du da godt, det er blå"*. *"Er det kun én farve?"*, griner THEA *"Nej det er også grøn og brun og sort og grå og mørk"*, siger Carl og fortæller, at han bedst kan lide de andre farver. THEA spørger, om Carl godt kunne tænke sig at lege med flere piger end kun Astrid. Han nikker og fortæller, at han ikke må være med. *"Må du ikke være med til prinsesseleg?"*, gentager THEA. *"Nej der må kun være piger med"*, siger Carl. THEA spørger igen *"er det pigerne, der siger, at du ikke må være med?" "Ja, der må ikke være drenge med"*. Men jeg kan da se, Georg er i gang med at lege far, mor og børn sammen med Sally og Erika, siger hun, mens hun kigger over mod dem. *"NEJ"* råber Georg tilbage *"det leger jeg ikke"*. Carl og Svend bliver lidt nysgerrige og går over til dem. THEA observerer dem på afstand og ser, at de alle leger rigtig godt. Hun tænker lidt over det med lege og synes, hun har lagt mærke til, at det faktisk er lidt lettere for pigerne at komme med i drengenes lege end omvendt.

Da der er gået en halv times tid, kalder hun på Svend, Carl og Georg, da det er deres tur til at dække frokostbord. De hører hende ikke, og hun må kalde flere gange. Til sidst må THEA hente dem, og de går modvilligt med. Mens de sætter tallerkener på bordet, spørger hun, hvad det var for en god leg, de havde gang i med pigerne. Hvortil Svend hurtigt svarer, mens han kigger på Georg og Carl: *"Vi leger ikke med piger, vel?"* THEA undrer sig. Hvorfor siger drengene, at de ikke leger med piger, når de lige har gjort det?

Arbejdsspørgsmål:

Hvordan kommer køn til udtryk i casen, og hvilke forventninger til køn kommer frem?

Hvordan fortolker I, at drengene siger, at de ikke leger med piger?

Hvordan kan pædagoger understøtte legerelationer på tværs af køn?

CASE 8: Op ad bakke

LINE og HENRIK er pædagoger i børnehaven Sneglehuset. De har pause og snakker om de lege, som børnene har været i gang med om formiddagen. *"Har du lagt mærke til, at Tobias og Bjarke ville ha' vores godkendelse, da de ville prøve at have kjole på? Det var, som om de tøvede og fjollede, og hvis de andre børn så også griner eller siger noget, så har de brug for, at vi lige giver en thumbs up"*. LINE kan godt huske situationen og siger: *"Ja, og så var der pludselig mange, der gerne ville ha' kjole på"*. Hun fortæller om en episode den anden dag, hvor Bjørns far blev lidt stram i betrækket, fordi hun havde givet Bjørn tylskørt på. HENRIK siger: *"Han blev nok bare overrasket"*. LINE afbryder *"Bjørn ville selv. Og skal vi måske ikke skabe lige muligheder?"* HENRIK: *"Jo, selvfølgelig, men når nu Bjørn plejer at lege de der zombie-lege med Frederik og Milo. Det ville jo være det samme med pigerne, hvis de lige pludselig ville være zombier, fx Rosa og Amalie, som jo nærmest laver perleplader dagen lang inde i krea. 'Perler er det bedste i verden', siger han med børnestemme. Så tror jeg også deres forældre ville blive pænt overraskede. LINE: "Men er det ikke vores opgave at skubbe til dem, udfordre dem lidt? Hvis børnene bare hele tiden leger det samme, så går de da glip af noget? Hvorfor er det aldrig pigerne, du tager med ud, når du tumler på græsset, HENRIK?"* HENRIK: *"Altså det ville være lidt op ad bakke, det ville de jo slet ikke gide. Og hvad så, skal vi så mose drengene ind i den Barbie-leg som Amalie og Emma hele tiden leger? De ville jo sige 'ejj skrid'. Det er jo bare nemmere at kaste dukkerne hen til pigerne og fodbolden over til drengene, hvis det nu er det, de helst vil"*. HENRIK kan godt selv høre, det lyder lidt gammeldags. *"Ej okay, det ku da være sjovt at prøve at bytte lidt, ku' det ikke? Måske skal jeg prøve at lege med dukker i morgen, så de får en oplevelse af, at jeg kan være her der og alle vegne"*. LINE griner: *"Haha, du kommer på arbejde"*. *"Ja. Du finder mig bare i dukkehuset i morgen. Hele dagen! Hvis jeg da ikke bliver syg"*, tilføjer han med et stort grin. LINE: *"Ja. Apropos syg, så tror jeg, jeg vil til at begynde at ringe til far, når et barn er sygt. Selvom de sgu nok vil undre sig lidt."* LINE fortsætter: *"Men altså, måske er det ikke nok at bytte? Får vi så ikke bare det samme problem igen, sådan omvendt?"* HENRIK: *"Jo, måske. Jeg savner dengang vi havde køkkenhave. Der var de sgu alle sammen med."*

Arbejdsspørgsmål:

Hvilke forståelser af køn kommer til udtryk i casen, og hvilke forventninger til køn kommer frem?

Hvilken rolle tænker I pædagoger har eller bør have i forhold til at understøtte børns erfaringer med at være barn på mangfoldige måder?

Har I lignende erfaringer med, at de voksne tager bestemte opgaver på sig, der især tiltrækker det ene køn fremfor det andet?

Hvordan kunne man udfordre de kønsstereotype rollefordelinger – og hvorfor?